Hallituksen esitys eduskunnalle (HE 74/2023 vp) laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan etäkuuleminen 16.11.2023

Kirsi Pollari, erityisasiantuntija

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

MLL MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO

MLL kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin esityksessä (HE 74/2023 vp)

- Muutokset pienentävät merkittävästi pienituloisten lapsiperheiden tukea ja lisäävät lapsiperheiden pienituloisuutta.
- Esityksen lapsivaikutusten arvioinnissa sekä eri esitysten yhteisvaikutusten arvioinnissa puutteita.
- Perusturva rapautuu ja tarve toimeentulotukeen turvautumiseen lisääntyy.
- Ristiriitaisuutta työllistymiseen liittyvissä vaikutusten arvioinneissa.

Muutokset pienentävät merkittävästi pienituloisten lapsiperheiden tukea ja lisäävät lapsiperheiden pienituloisuutta

- Esityksessä yleiseen asumistukeen ehdotetut muutokset vaikuttavat merkittävään määrään pienituloisten kotitalouksien lapsia, etenkin yksinhuoltajien lapsia.
- Asiaa ei helpota se, että viimeisten vuosien aikana välttämättömät elinkustannukset ovat merkittävästi kasvaneet.
- Esityksen ehdotukset lapsiperheiden aseman parantamiseksi ovat riittämättömiä (perusomavastuun määrittelyn kertoimien muuttaminen).
- Esityksessä mainitaan myös lapsilisän korotukset (HE 75/2023 vp), jotka kuitenkin kompensoivat vain pieneltä osin tai ei laisinkaan lapsiperheiden sosiaaliturvaan tehtäviä leikkauksia kokonaisuutena.

Esityksen lapsivaikutusten arvioinnista ja yhteisvaikutusten arvioinnista

- Esityksen vaikutuksia lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin olisi tullut arvioida huomattavasti tarkemmin ja kattavammin.
- Arviointi ei ole riittävästi lapsenoikeusperustaista eikä myöskään perustu riittävään tietopohjaan siitä, mitä vaikutuksia esityksellä on erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten osalta.
- Lapsivaikutusten arviointi ei tyhjene kotitalouksiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten arviointiin.
- Asumistukeen tehtävien muutosten ja muiden sosiaaliturvaan kohdistuvien leikkausten yhteisvaikutusten arviointi puutteellista lasten, nuorten ja lapsiperheiden oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumisen osalta.
- Esitystä valmisteltaessa ei olla tehty vaihtoehtoisten ratkaisutapojen arviointia.
- *Miten* lain toimivuutta aiotaan seurata? Seuranta-arvioinnissa esille nousseisiin epäkohtiin tulee puuttua ja niitä tulee korjata.

Perusturva rapautuu ja tarve toimeentulotukeen turvautumiseen lisääntyy

- Sosiaaliturvan kehittämisen lähtökohtana on pidetty sitä, että perusturvan taso on riittävä erilaisissa elämäntilanteissa aiheuttamatta tarvetta turvautua viimesijaiseen toimeentulotukeen, ja että avun tarve olisi tällöinkin lyhytaikaista.
- Esityksessä tuodaan esille toimeentulotuen käytön lisääntyminen (kuten myös muissa sosiaaliturvan leikkauksia koskevissa esityksissä).
- Toimeentulotukeen turvautuminen tulee todennäköisesti olemaan pidempiaikaista.
- Myös toimeentulotukeen on tehty merkittäviä leikkausesityksiä, jotka omalta osaltaan heikentävät vähävaraisten lapsiperheiden taloudellista selviämistä.
- Asumistuen lopettaminen omistusasuntoihin voi johtaa inhimillisesti katsoen kohtuuttomiin tilanteisiin.

Vaikutukset työllistymiseen

- Esityksen ehdotusten vaikutukset työllisyyteen ovat epävarmoja ja joiltain osin jopa työllistymistä heikentäviä.
- Syyt vaikeaan työllistymiseen liittyvät usein matalaan koulutustasoon, terveydellisiin ongelmiin tai syihin, jotka eivät ole henkilöstä riippuvaisia (rakenteelliset syyt).
- Myös perheen elämäntilanteen takia kokoaikatyö ei ole aina mahdollista (esim. vanhempi, joka toimii omaishoitajana vammaiselle lapselleen).
- Pienpalkkaisten työntekijöiden on todennäköisesti jatkossa taloudellisesti vaikea asua pääkaupunkiseudulla. Jos työpaikka on pääkaupunkiseudulla, työn ja perheen yhteensovittaminen heikkenee näiden perheiden osalta. Perheen kuormittuneisuus kasvaa ja yhteinen aika vähenee pitkien työmatkojen seurauksena.

Kiitos